

สาธารณรัฐประชาชนบังกลาเทศ (People's Republic of Bangladesh)

เมืองหลวง กรุงธากา

ที่ตั้ง อยู่ทางตะวันออกเฉียงใต้ของอนุทวีปเอเชียใต้ บริเวณเส้นละติจูดที่ 24 องศาเหนือ เส้นลองจิจูดที่ 90 องศาตะวันออก มีพื้นที่ประมาณ 148,460 ตร.กม.

อาณาเขต ความยาวของเส้นพรมแดนทั้งหมด 4,413 กม.

ทิศเหนือ ตะวันออก ตะวันตก ติดกับอินเดีย (4,142 กม.)

ทิศตะวันออกเฉียงใต้ ติดกับเมียนมา (271 กม.)

ทิศใต้ ติดกับอ่าวเบงกอล (580 กม.)

ภูมิประเทศ พื้นที่ส่วนใหญ่เกิดจากการทับถมของดินทราย มีความอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การทำการเกษตร เป็นที่ราบลุ่มปากแม่น้ำที่สำคัญ 3 สาย ได้แก่ แม่น้ำคงคา พรหมบุตร และเมกนา (Meghna) พื้นที่ทางตะวันออกเฉียงเหนือเป็นที่ราบเชิงเขาขนาดใหญ่ ส่วนทางตะวันออกเฉียงใต้เป็นเทือกเขาสูง

ภูมิอากาศ บังกลาเทศมีภูมิอากาศแบบเขตร้อน โดยบริเวณภาคตะวันออกจะร้อนชื้นตลอดทั้งปี ภาคกลาง และภาคตะวันตกร้อนชื้นสลับแล้ง ส่วนภาคเหนือกึ่งร้อน ฝนตกชุก ภูมิอากาศของบังกลาเทศแบ่งเป็น 3 ฤดู ได้แก่ ฤดูหนาวเริ่มตั้งแต่ ต.ค.-มี.ค. อุณหภูมิอยู่ระหว่าง 11-29 องศาเซลเซียส ฤดูร้อนเริ่มตั้งแต่ มี.ค.-มิ.ย. อุณหภูมิอยู่ระหว่าง 21-34 องศาเซลเซียส และฤดูฝน เริ่มตั้งแต่ มิ.ย.-ต.ค. ภัยธรรมชาติที่ประสบเป็นประจำ ได้แก่ ความแห้งแล้ง และพายุไซโคลนซึ่งพัดเข้าทำลายบ้านเรือนและชีวิตประชาชนปีละหลายครั้ง

ประชากร 176,397,188 คน (ต.ค.2568) ประกอบด้วย เชื้อสายเบงกาลี 98.9% และอื่น ๆ 1.1% อัตราส่วนประชากรจำแนกตามอายุ : วัยเด็ก (0-14 ปี) 27.65% วัยรุ่นถึงวัยกลางคน (15-64 ปี) 65.69% และผู้สูงอายุ (65 ปีขึ้นไป) 6.67% อายุขัยเฉลี่ยของประชากร 75.2 ปี ชาย 73.6 ปี หญิง 76.9 ปี อัตราการเกิด 16.07 คนต่อประชากร 1,000 คน อัตราการตาย 5.58 คนต่อประชากร 1,000 คน อัตราการเพิ่มของประชากร 0.88%

ศาสนา อิสลาม 89.8% ฮินดู 9.1% และศาสนาอื่น ๆ 0.7%

ภาษา ภาษาเบงกาลี (Bengali) เป็นภาษาราชการ นิยมใช้ภาษาอังกฤษในภาคการศึกษาและธุรกิจ และมีภาษาท้องถิ่นของชนกลุ่มน้อย

การศึกษา อัตราการรู้หนังสือของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป 60.77 % ชาย 77.8% และหญิง 72% (วัดความสามารถด้านการอ่าน การเขียน และการคำนวณขั้นพื้นฐาน) รัฐบาลจัดสรรงบประมาณด้านการศึกษา ในปีงบประมาณ 2568-2569 จำนวน 7,824 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และให้การศึกษาแบบไม่เสียค่าใช้จ่ายแก่เด็กหญิง จนถึงระดับเกรด 10 การศึกษาภาคบังคับ 6 ปี พร้อมทั้งมอบเงินสนับสนุนการศึกษาแก่ผู้หญิงผ่านโครงการ Stipend Program เพื่อส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาและลดความเหลื่อมล้ำระหว่างเพศ บังกลาเทศมีสถานศึกษา ในทุกระดับ ได้แก่ โรงเรียนประถม 65,566 แห่ง โรงเรียนมัธยมของรัฐ 2,198 แห่ง และเอกชน 37,590 แห่ง มหาวิทยาลัยของรัฐ 55 แห่ง และเอกชน 115 แห่ง มหาวิทยาลัยแพทย์ของรัฐ 14 แห่ง และเอกชน 11 แห่ง วิทยาลัยทันตแพทย์ 3 แห่ง วิทยาลัยเทคนิค 4 แห่ง วิทยาลัยทั่วไป 2,409 แห่ง สถาบันเทคโนโลยี 4 แห่ง และ โรงเรียนสอนศาสนา 7,276 แห่ง

การก่อตั้งประเทศ ดินแดนของบังกลาเทศในอดีตเคยเป็นส่วนหนึ่งของชมพูทวีป (อินเดีย) ที่มีความเจริญรุ่งเรืองทางศาสนาพราหมณ์และพุทธมาก่อน ต่อมาพ่อค้าชาวอาหรับนำศาสนาอิสลามเข้าไปเผยแผ่ จนกลายเป็นศาสนาหลักมาจนถึงทุกวันนี้ ชมพูทวีปตกเป็นอาณานิคมของสหราชอาณาจักรเมื่อปี 2300 และได้รับเอกราชเมื่อปี 2490 แต่ขณะนั้นบังกลาเทศยังเป็นส่วนหนึ่งของปากีสถาน เรียกว่า ปากีสถานตะวันออก ต่อมาชาวเบงกาลี ในปากีสถานตะวันออกไม่พอใจการบริหารงานของรัฐบาลกลาง ก่อปรกัมีความแตกต่างด้านภาษา วัฒนธรรม และเชื้อชาติ ชาวเบงกาลีจึงจัดตั้งพรรคสันนิบาตอวามิ (Awami League-AL) ขึ้นมาเมื่อปี 2492 เพื่อปกป้องผลประโยชน์ของชาวเบงกาลี โดยมีเชค มูจิบูร์ ราห์มาน เป็นหัวหน้าพรรค

เมื่อปากีสถานตะวันออกประกาศแยกตัวจากปากีสถานตะวันตก ทำให้เกิดการสู้รบระหว่างปากีสถานตะวันตกกับตะวันออก อินเดียส่งทหารเข้าไปช่วยปากีสถานตะวันออก จนปากีสถานตะวันออกสามารถแยกตัวเป็นเอกราช และจัดตั้งเป็นสาธารณรัฐประชาชนบังกลาเทศเมื่อ 26 มี.ค.2514 โดยมีเชค มูจิบูร์ ราห์มาน ดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีคนแรกของบังกลาเทศ ซึ่งได้ชื่อว่า เป็นบิดาผู้ก่อตั้งบังกลาเทศ (Father of the Nation)

วันชาติ 26 มี.ค. (ได้รับเอกราชจากปากีสถานตะวันตกเมื่อปี 2514)

การเมือง ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภา โดยมีประธานาธิบดีเป็นประมุขของรัฐ และ นรม. เป็นหัวหน้าฝ่ายบริหาร ประธานาธิบดีคนปัจจุบัน คือ นาย Mohammed Shahabuddin โดยมีนาย Muhammad Yunus (เจ้าของรางวัลโนเบลสาขาสันติภาพ) ดำรงตำแหน่งหัวหน้าทีปรึกษารัฐบาลรักษาการ (Chief Adviser) ตั้งแต่ 8 ส.ค.2567 เพื่อบริหารประเทศในช่วงเปลี่ยนผ่านและเตรียมจัดการเลือกตั้งทั่วไปใน ก.พ.2569 บังกลาเทศ แบ่งการปกครองออกเป็น 8 เขตปกครอง (Divisions) ได้แก่ กรุงธากา (Dhaka) จิตตะกอง (Chattogram) कुलना (Khulna) บาริซาล (Barishal) สีเลต (Sylhet) ราชชاهی (Rajshahi) รังปूर (Rangpur) และไมเมนซิงห์ (Mymensingh)

ฝ่ายบริหาร : มี นรม.เป็นหัวหน้าฝ่ายบริหาร มีอำนาจกำกับดูแลการดำเนินงานของกระทรวง ทบวง กรม รวมถึงการแต่งตั้ง รมต. และ ออท.ประจำประเทศต่าง ๆ อย่างไรก็ดี บังกลาเทศจัดตั้งรัฐบาลรักษาการ ขึ้นบริหารประเทศในช่วงเปลี่ยนผ่าน หลังการโค่นล้มอำนาจของอดีต นรม.เชค ฮาซีน่า เมื่อ ก.ค.2567 โดยมี นาย Muhammad Yunus ดำรงตำแหน่งหัวหน้าทีปรึกษารัฐบาลรักษาการ ซึ่งทำหน้าที่เทียบเท่าตำแหน่ง นรม.

ฝ่ายนิติบัญญัติ : ประกอบด้วย สภาเดี่ยว คือ Jatiya Sangsad (สภาแห่งชาติ) มีสมาชิก 300 คน มาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน วาระ 5 ปี มีหน้าที่ออกกฎหมาย อนุมัติงบประมาณและการจัดเก็บ ภาษี รวมทั้งตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหาร อย่างไรก็ดีตาม ในปี 2568 บังกลาเทศลงนาม “กฎบัตร แห่งชาติ ก.ค.2568 (July National Charter 2025)” เพื่อผลักดันการปฏิรูปประเทศเชิงสถาบัน โดยกำหนดให้ สภาแห่งชาติมีบทบาททั้งในฐานะสภานิติบัญญัติและสภาปฏิรูปรัฐธรรมนูญ เพื่อดำเนินการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ตามกฎบัตรภายใน 270 วัน หลังการเลือกตั้งทั่วไปใน ก.พ.2569 นอกจากนี้ ยังมีการเสนอให้จัดตั้งระบบ 2 สภา ผ่านการทำประชามติควบคู่กับการเลือกตั้ง หากได้รับความเห็นชอบจะมีการจัดตั้ง “สภาสูง” โดยจัดสรรที่นั่ง ตามสัดส่วนคะแนนเสียงที่แต่ละพรรคได้รับในการเลือกตั้งแบบแบ่งเขต

ฝ่ายตุลาการ : ใช้ระบบศาลแบบสหราชอาณาจักร มีทั้งศาลแพ่งและศาลอาญา โดยศาลฎีกาเป็น ศาลสูงสุด ซึ่งแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ Appellate Division และ High Court Division และยังมีศาลระดับล่าง ได้แก่ District Courts Thana Courts และ Village Courts รวมถึง ยังมีศาลพิเศษอื่น ๆ เช่น ศาลครอบครัว และศาลแรงงาน นอกจากนี้ บังกลาเทศจัดตั้งศาลอาญาระหว่างประเทศ (International Crimes Tribunal-ICT) ขึ้นเป็นศาลพิเศษ เมื่อปี 2553 โดยพรรค AL เพื่อทำหน้าที่พิจารณาความผิดฐานอาชญากรรมสงคราม การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ อาชญากรรมต่อมนุษยชาติ และคดีที่เกี่ยวข้องกับมิติทางการเมือง ทั้งนี้ ศาลดังกล่าวได้พิจารณาคดีสำคัญหลายคดี อาทิ คดีอาชญากรรมสงครามช่วงสงครามประกาศเอกราช เมื่อปี 2514 และคดีอาชญากรรมต่อมนุษยชาติที่เกี่ยวข้องกับเชค ฮาซีน่า อดีต นรม. ซึ่งมีคำพิพากษาเมื่อ 17 พ.ย.2568

พรรคการเมืองสำคัญ ได้แก่ 1) พรรคสันนิบาตอวามิ (Awami League-AL) ของอดีต นรม.เชค ฮาซีน่า 2) พรรคชาตินิยมบังกลาเทศ (Bangladesh National Party-BNP) ของนาง Khaleda Zia และ 3) พรรค Jama'at-e-Islami (JI) ซึ่งเป็นพรรคการเมืองเชิงศาสนาและมีแนวคิดอนุรักษนิยม โดยพรรค AL และพรรค BNP ผลัดกันเป็นรัฐบาลและฝ่ายค้านมาโดยตลอด เมื่อพรรคหนึ่งขึ้นเป็นรัฐบาล อีกพรรคมักจัดการชุมนุมประท้วง เพื่อต่อต้านหรือโค่นล้มรัฐบาล ส่งผลให้การดำเนินนโยบายแห่งชาติขาดความต่อเนื่องและมีความผันผวนทางการเมืองอยู่เป็นระยะ

เศรษฐกิจ ใช้ระบบเศรษฐกิจแบบตลาด โดยพึ่งพาเศรษฐกิจหลัก 3 ภาค ได้แก่ ภาคการเกษตร ภาคอุตสาหกรรม สิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูป (คิดเป็น 80% ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมด) และภาคบริการและแรงงานในต่างประเทศ นอกจากนี้ ยังให้ความสำคัญเรื่องเสรีภาพทางเศรษฐกิจ ส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ โดยมีสหรัฐฯ

เป็นผู้ลงทุนลำดับต้น ๆ รองลงมา ได้แก่ มาเลเซีย ญี่ปุ่น และสหราชอาณาจักร ควบคู่กับการส่งเสริมการส่งออก จุดแข็งของโครงสร้างเศรษฐกิจบังกลาเทศ คือ แรงงาน และทรัพยากรธรรมชาติราคาถูก ซึ่งส่งผลให้มีต้นทุนการผลิตต่ำเมื่อเทียบกับประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาคเอเชีย

เศรษฐกิจบังกลาเทศเริ่มปรับตัวดีขึ้นในช่วงครึ่งหลังของปี 2568 จากการเติบโตของภาคการส่งออก การเพิ่มขึ้นของเงินโอนจากต่างประเทศ และระดับทุนสำรองเงินตราต่างประเทศที่มีเสถียรภาพ กอปรกับแรงกดดันด้านเศรษฐกิจภายนอกที่ลดลง ภายหลังจากการนำระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบลอยตัวตามกลไกตลาดมาใช้ อย่างไรก็ตาม สถานะการเงินและการคลังยังคงขาดดุล เนื่องจากรายได้จากภาษีลดลง สวนทางกับรายจ่ายภาครัฐที่เพิ่มขึ้น ทั้งจากเงินอุดหนุนและภาระดอกเบี้ย ตามรายงาน Bangladesh Development Update ของธนาคารโลก เมื่อ ต.ค.2568 คาดการณ์ว่า บังกลาเทศจะสามารถรักษาแนวโน้มการเติบโตทางเศรษฐกิจในระยะกลางได้ แต่จำเป็นต้องเร่งปฏิรูปเชิงโครงสร้าง เพื่อคงการเติบโตทางเศรษฐกิจและสนับสนุนการสร้างงาน เฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มเยาวชนและสตรี

ปีงบประมาณ 1 ก.ค.-30 มิ.ย.

สกุลเงิน ตัวย่อสกุลเงิน : ตากา (Bangladeshi Taka/BDT)

อัตราแลกเปลี่ยนต่อดอลลาร์สหรัฐ : 1 ดอลลาร์สหรัฐ : 122.24 ตากา

อัตราแลกเปลี่ยนต่อบาท : 1 บาท : 3.77 ตากา (ต.ค.2568)

ดัชนีเศรษฐกิจสำคัญ (ปี 2568)

ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) : 475,010 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ : 3.9%

ดุลบัญชีเดินสะพัด : เกินดุล 149 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (ต.ค.2568)

รายได้เฉลี่ยต่อหัวต่อปี : 2,690 ดอลลาร์สหรัฐ

แรงงาน : 71,260,000 คน

รายได้จากแรงงานบังกลาเทศในต่างประเทศ : 3,295.63 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (มิ.ย.2568)

อัตราเงินเฟ้อเฉลี่ย : 10.2%

ดุลการค้าระหว่างประเทศ : ขาดดุล 20,390 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (ก.ค.2567-มิ.ย.2568)

มูลค่าการส่งออก : 43,960 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (มิ.ย.2568)

สินค้าส่งออกสำคัญ : เสื้อผ้าสำเร็จรูป ปอกระเจาและผลิตภัณฑ์ปอกระเจา รองเท้า สิ่งทอเบ็ดเตล็ด หมวก เส้นด้าย กระดาษ ผ้าทอ เครื่องหนัง และผลิตภัณฑ์จากสัตว์

คู่ค้าส่งออกที่สำคัญ : สหรัฐฯ เยอรมนี สหราชอาณาจักร สเปน ฝรั่งเศส อิตาลี เนเธอร์แลนด์ อินเดีย ญี่ปุ่น โปแลนด์ แคนาดา และออสเตรเลีย

มูลค่าการนำเข้า : 64,350 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (มิ.ย.2568)

สินค้านำเข้าสำคัญ : เชื้อเพลิงที่ได้จากแร่ ฝ้าย เครื่องปฏิกรณ์นิวเคลียร์ เหล็กและเหล็กกล้า เครื่องใช้ไฟฟ้า สัตว์ พืชผัก ธัญพืช และพลาสติก

คู่ค้านำเข้าที่สำคัญ : จีน อินเดีย อินโดนีเซีย สิงคโปร์ บราซิล มาเลเซีย สหรัฐฯ ซาอุดีอาระเบีย กาตาร์ และญี่ปุ่น

การทหาร กองทัพบังกลาเทศมีกำลังพลรวมประมาณ 173,650 นาย

ทบ. มีกำลังพลประมาณ 132,150 นาย ยุทโธปกรณ์สำคัญ ได้แก่ ถ.หลัก 276 คัน รถลำเลียงพลหุ้มเกราะ 545 คัน และ ถ.เบา 188 คัน ปืนใหญ่อย่างน้อย 907 กระบอก เครื่องยิงจรวดหลายลำกล้อง 22 เครื่อง ระบบจรวดพื้นสู่อากาศ 21 ระบบ อากาศยานและ บ.ขนส่ง รวม 21 เครื่อง

ทร. มีกำลังพลประมาณ 27,500 นาย ยุทโธปกรณ์สำคัญ ได้แก่ เรือฟริเกต 5 ลำ เรือคอร์เวต 8 ลำ เรือยนต์ตรวจการณ์นอกชายฝั่ง 48 ลำ และเรือดำน้ำ 2 ลำ แบ่งพื้นที่รับผิดชอบเป็น 3 เขต ได้แก่ เขตทหารเรือธากา จิตตะกอง และคุลนา โดยมีฐานทัพเรือในธากา จิตตะกอง คุลนา Patuakhali และ Cox's Bazar

ทอ. มีกำลังพลประมาณ 14,000 นาย ยุทโธปกรณ์สำคัญ ได้แก่ อากาศยาน 173 เครื่อง และ ฮ. 45 เครื่อง

กองกำลังกึ่งทหารรวม 63,900 นาย ได้แก่ หน่วย รปภ. (Ansars) 20,000 นาย หน่วยเคลื่อนที่เร็ว 5,000 นาย กองกำลังป้องกันชายแดน (Border Guard Bangladesh-BGB) 38,000 นาย และกองกำลังป้องกันชายฝั่ง 900 นาย

งบประมาณด้านกลาโหม ปีงบประมาณ 2568-2569 อยู่ที่ประมาณ 3,391.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

ปัญหาด้านความมั่นคง

1) **ปัญหาผู้อพยพชาวโรฮิงจา**จากเมียนมามีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี ส่งผลให้ค่ายผู้อพยพในเมือง Cox's Bazar มีสภาพแออัดและขาดแคลนทรัพยากรพื้นฐาน โดยเฉพาะอาหาร เนื่องจากสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ (United Nations High Commissioner for Refugees-UNHCR) และโครงการอาหารโลก (World Food Programme-WFP) ลดงบประมาณการสนับสนุน ขณะเดียวกันกระบวนการส่งกลับผู้อพยพไปยังเมียนมาไม่คืบหน้า เนื่องจากรัฐบาลเมียนมายังไม่มีกลไกหรือเจตนาชัดเจนที่จะรับรองสถานะพลเมืองให้แก่ชาวโรฮิงจา แม้จะมีข้อตกลงเรื่องการส่งกลับที่ทำไว้กับบังกลาเทศ ทำให้ทั้งสองประเทศต้องเจรจาเพื่อแสวงหาทางออกอย่างสันติต่อไป

2) **ปัญหาการขยายตัวของอาชญากรรมข้ามชาติ** โดยเฉพาะการค้ายาเสพติดและการค้ามนุษย์ บังกลาเทศเป็นทั้งประเทศต้นทางและทางผ่านของเครือข่ายค้ายาเสพติด โดยเฉพาะยาบ้าที่ลักลอบนำเข้าจากเมียนมาผ่านช่องทางชายแดนกว่า 43 จุด รวมถึงมีการผลิตในพื้นที่ฝั่งเมียนมาและในค่ายผู้อพยพชาวโรฮิงจาภายในบังกลาเทศ นอกจากนี้ บังกลาเทศยังเป็นเส้นทางสำคัญของขบวนการค้ามนุษย์ โดยมีการลักลอบเคลื่อนย้ายชาวโรฮิงจาและประชาชนบังกลาเทศที่มีฐานะยากจนผ่านเส้นทางทางบก ทางเรือ และทางอากาศเพื่อมุ่งหน้าไปยังประเทศที่สาม ทำให้ประเด็นดังกล่าวเป็นความท้าทายด้านความมั่นคงของรัฐอย่างต่อเนื่อง

3) **ปัญหาการบ่มเพาะและเผยแพร่แนวคิดหัวรุนแรงในกลุ่มเยาวชน** โดยปรากฏข่าวสารความเคลื่อนไหวของกลุ่มมุสลิมที่ยึดถือแนวคิดสุดโต่งและนิยมกลุ่ม Islamic State (IS) ในบังกลาเทศ รวมทั้งปรากฏข่าวสารความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับเครือข่ายของกลุ่มอัลกออิดะฮ์ในอนุทวีปอินเดีย (Al Qaeda in the Indian Subcontinent-AQIS) ซึ่งพยายามสรรหาแนวร่วมและขยายอิทธิพลภายในประเทศ ส่งผลให้ประเด็นดังกล่าวเป็นความท้าทายด้านความมั่นคงและการป้องกันการก่อการร้ายของรัฐบาลบังกลาเทศ

สมาชิกองค์การระหว่างประเทศ บังกลาเทศเป็นสมาชิกองค์การระหว่างประเทศ และกลุ่มความร่วมมือรวม 62 แห่ง ที่สำคัญ เช่น UN OIC SAARC และ BIMSTEC

วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รัฐบาลบังกลาเทศมีนโยบายส่งเสริมกิจกรรมการวิจัยด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จัดตั้งสถาบันพัฒนาบุคลากรเผยแพร่และอำนวยความสะดวกด้านเอกสารวิจัย โดยมีสภาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติเป็นผู้กำหนดนโยบาย ทบทวนบทบาท และกำหนดทิศทางของการวิจัยและพัฒนา ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

การขนส่งและโทรคมนาคม มีท่าอากาศยานทั้งหมด 18 แห่ง โดยอยู่ในสภาพใช้งานได้ดี 16 แห่ง ท่าอากาศยานหลัก ได้แก่ ท่าอากาศยานนานาชาติ Shahjalal International (ชื่อเดิม คือ Zia International) ในกรุงธากา และท่าอากาศยานนานาชาติ Shah Amanat ในเมืองจิตตะกอง เส้นทางรถไฟมีระยะทางรวมประมาณ 2,460 กม. ถนนระยะทางรวมประมาณ 21,269 กม. พึ่งพาการคมนาคมทางน้ำเป็นหลัก โดยมีแม่น้ำกว่า 200 สายไหลผ่านและเชื่อมต่อออกสู่อ่าวเบงกอล และมีท่าเรือสำคัญอยู่ที่เมืองจิตตะกองและเมือง Mongla ด้านโทรคมนาคม มีเลขหมายโทรศัพท์พื้นฐาน 14,460,000 เลขหมาย (ปี 2568) และโทรศัพท์เคลื่อนที่ 188,870,000 เลขหมาย (ปี 2568) รหัสโทรศัพท์ระหว่างประเทศ +880 มีผู้ใช้อินเทอร์เน็ต 135,990,000 คน (ปี 2568) และมีบัญชีผู้ใช้เฟซบุ๊ก 70,865,000 บัญชี (ปี 2568) รหัสอินเทอร์เน็ต .bd

การเดินทาง มีเที่ยวบินตรงระหว่างไทยกับบังกลาเทศให้บริการทุกวัน โดยสายการบินไทยและบางกอกแอร์เวย์ ให้บริการเส้นทางกรุงเทพฯ-ธากา และยังมีสายการบินของบังกลาเทศและประเทศอื่น ได้แก่ Piman Air, Regent Airways และ US-Bangla Airlines ให้บริการเส้นทางหลัก ได้แก่ กรุงเทพฯ-ธากา กรุงเทพฯ-จิตตะกอง และกรุงเทพฯ-ค็อกซ์บาซาร์ เวลาที่ท้องถิ่นที่บังกลาเทศช้ากว่าเวลาไทย 1 ชม. นักท่องเที่ยวไทยสามารถยื่นขอรับการตรวจลงตรา เพื่อเดินทางเข้าบังกลาเทศได้ที่ สอท.บังกลาเทศประจำประเทศไทย

สถานการณ์สำคัญที่น่าติดตาม

1) **การเลือกตั้งทั่วไปและการจัดตั้งรัฐบาล** บังกลาเทศเตรียมจัดการเลือกตั้งทั่วไปใน ก.พ.2569 ภายใต้รัฐบาลรักษาการที่นำโดยนาย Muhammad Yunus ซึ่งดำรงตำแหน่งที่ปรึกษาหลักของรัฐบาลชั่วคราว ภายหลังเหตุการณ์ประท้วงทางการเมืองและการลาออกของเชค ฮาซีนา อดีต นรม. เมื่อปี 2567 โดยรัฐบาลรักษาการมีหน้าที่บริหารประเทศในช่วงเปลี่ยนผ่าน พร้อมกำหนดแนวทางปฏิรูปทางการเมืองและการบริหารรัฐ เพื่อให้เกิดความโปร่งใสและเป็นธรรมในการเลือกตั้งครั้งต่อไป การเลือกตั้งดังกล่าวถือเป็นหมุดหมายสำคัญในการส่งผ่านอำนาจสู่รัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้ง และกำหนดทิศทางการพัฒนาประชาธิปไตยของบังกลาเทศในระยะยาว

2) **การขอส่งตัวเชค ฮาซีนา อดีต นรม. และประธานพรรค AL จากอินเดีย เพื่อดำเนินคดีในบังกลาเทศ** ในข้อหาอาชญากรรมต่อมนุษยชาติจากเหตุสลายการชุมนุมระหว่าง ก.ค.-ส.ค.2567 ซึ่งมีรายงานผู้เสียชีวิตมากกว่า 1,400 คน แม้ว่าทั้งสองประเทศจะมีข้อตกลงส่งผู้ร้ายข้ามแดน แต่อินเดียปฏิเสธการส่งตัว โดยให้เหตุผลว่า เป็นคดีที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจทางการเมือง เหตุการณ์ดังกล่าวทำให้กระแสต่อต้านพรรค AL และความไม่พอใจต่อบทบาทของอินเดียเพิ่มสูงขึ้นในสังคมบังกลาเทศ ส่งผลให้ความสัมพันธ์ระหว่างบังกลาเทศกับอินเดียเผชิญแรงกดดันและความตึงเครียดมากขึ้น

3) **การแก้ไขปัญหาผู้อพยพชาวโรฮิงจา** ที่หลบหนีความรุนแรงจากรัฐยะไข่ เมียนมา ยังคงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยรายงานของ UNHCR ระบุว่า ในปี 2568 มีผู้อพยพชาวโรฮิงจาอาศัยอยู่ในค่ายผู้อพยพที่เมือง Cox's Bazar และเกาะบาซาน ชาร์ จำนวน 1,133,981 คน รัฐบาลบังกลาเทศระบุว่า สามารถรองรับผู้อพยพเพิ่มเติมได้จำกัด เนื่องจากข้อจำกัดด้านงบประมาณและทรัพยากร หลังจากที UN ปรับลดงบประมาณสนับสนุน

ทั้งนี้ บังกลาเทศพยายามแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยการเรียกร้องให้ประชาคมระหว่างประเทศกดดันเมียนมาเริ่มกระบวนการส่งกลับผู้อพยพตามข้อตกลงที่มีอยู่

4) **การปฏิรูปประเทศ** ตามกฎบัตรกรกฎาคม 2568 ซึ่งจัดทำขึ้นโดยพรรคการเมืองภายใต้รัฐบาลรักษาการ มีเป้าหมายปรับปรุงระบบการเมืองและรัฐธรรมนูญให้เป็นประชาธิปไตยมากขึ้น ลดอำนาจรวมศูนย์ พัฒนาระบบรัฐบาลรักษาการเพื่อจัดการเลือกตั้งอย่างอิสระ และสร้างกลไกถ่วงดุลอำนาจ ซึ่งถือเป็นโอกาสสำคัญในการจัดตั้งรัฐบาลที่โปร่งใสและเสริมสร้างความเชื่อมั่นของประชาชนต่อการเมือง อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานตามกฎบัตรยังเผชิญความท้าทายจากสถานะทางกฎหมายที่คลุมเครือและข้อห่วงกังวลเชิงปฏิบัติ ซึ่งอาจทำให้กระบวนการปฏิรูปซับซ้อนและลดประสิทธิภาพ

ความสัมพันธ์ไทย-บังกลาเทศ

ไทยกับบังกลาเทศสถาปนาความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการเมื่อ 5 ต.ค.2515 และมีการร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดในกรอบความร่วมมือภูมิภาคและองค์การระหว่างประเทศต่าง ๆ เช่น UN ACD ARF และ ASEM โดยไทยให้ความช่วยเหลือด้านวิชาการแก่บังกลาเทศมาโดยตลอด อีกทั้งยินดีที่บังกลาเทศสนใจจะยกระดับเป็นประเทศคู่เจรจาอาเซียน และเข้าร่วมระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก (East-West Economic Corridor-EWEC) ตลอดจนกรอบความร่วมมือแม่โขง-คงคา (Mekong-Ganga Cooperation) ขณะที่บังกลาเทศให้ความสำคัญกับไทยในฐานะประเทศที่มีบทบาทสำคัญในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นอกจากนี้ บังกลาเทศเป็นมิตรประเทศในเอเชียใต้ที่ให้การสนับสนุนไทยในเวทีองค์การความร่วมมืออิสลาม (Organization of Islamic Cooperation-OIC) ด้วยดีเสมอมา และให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการแก้ไขปัญหาชาวโรฮิงจา

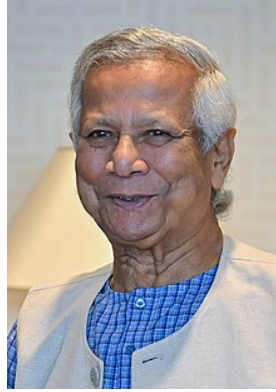
บังกลาเทศถือเป็นตลาดใหม่ที่มีศักยภาพทั้งด้านการค้าและการลงทุน โดยมีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจเฉลี่ย 6% ต่อปี และเป็นตลาดฮาลาลขนาดใหญ่ เนื่องจากมีประชากรมุสลิมมากเป็นอันดับ 4 ของโลก และมีทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ บังกลาเทศเป็นคู่ค้าอันดับ 2 ของไทยในเอเชียใต้ รองจากอินเดีย การค้าไทย-บังกลาเทศเมื่อปี 2567 มีมูลค่า 36,551 ล้านบาท และในไตรมาส 1/2568 อยู่ที่ 8,169.98 ล้านบาท โดยไทยส่งออก 7,122.23 ล้านบาท สินค้าส่งออกสำคัญ ได้แก่ ปูนซีเมนต์ เม็ดพลาสติก ผ้าผืน เส้นใยประดิษฐ์ เคมีภัณฑ์ เครื่องจักรและส่วนประกอบ ส่วนการนำเข้าสินค้าจากบังกลาเทศมีมูลค่า 1,047.74 ล้านบาท สินค้านำเข้าสำคัญ ได้แก่ เสื้อผ้า ก๊าซธรรมชาติ สัตว์น้ำสด แช่เย็น แช่แข็ง แปรรูปและกึ่งสำเร็จรูป สินแร่โลหะ เศษโลหะ และผลิตภัณฑ์ เครื่องมือและอุปกรณ์วิทยาศาสตร์-การแพทย์ รองเท้า และผลิตภัณฑ์สิ่งทอ

ปริมาณการค้าไทย-บังกลาเทศมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยปี 2567 ลดลง 7.36% เมื่อเทียบกับปี 2566 ไทยได้ดุลการค้า 33,646.68 ล้านบาท และในไตรมาส 1/2568 ไทยได้ดุลการค้า 6,074.49 ล้านบาท ทั้งนี้ กระทรวงพาณิชย์ของทั้งสองฝ่ายสนับสนุนการเจรจาความตกลงการค้าเสรี (Free Trade Agreement-FTA) โดยไทยได้ลงนามบันทึกความเข้าใจ (Memorandum of Understanding-MoU) กับบังกลาเทศ เพื่อแสดงเจตจำนงในการเริ่มต้นการเจรจา FTA เมื่อ 26 เม.ย.2567

ข้อตกลงสำคัญระหว่างไทยกับบังกลาเทศ ได้แก่ ความตกลงทางการค้า (ปี 2520) ความตกลงว่าด้วยความร่วมมือทางการประมง (ปี 2521) ความตกลงว่าด้วยความร่วมมือทางวัฒนธรรม การศึกษา และวิทยาศาสตร์ (ปี 2522) ความตกลงเพื่อการเว้นการเก็บภาษีซ้อน (เม.ย.2540) ความตกลงเพื่อการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุน (ปี 2545) สนธิสัญญาการลงทุนทวิภาคีไทย-บังกลาเทศ (ก.ค.2545) บันทึกความเข้าใจว่าด้วยการจัดตั้งสภาธุรกิจร่วมไทย-บังกลาเทศ (ปี 2545) บันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือทางการเกษตร (ปี 2555) และการจัดตั้งกลไกการหารือทวิภาคีระหว่าง กต.ไทยกับบังกลาเทศ (ปี 2555) ความตกลงว่าด้วยการยกเว้นวีซ่าสำหรับผู้ถือหนังสือเดินทางราชการ (เม.ย.2567) หนังสือแสดงเจตจำนงในการเริ่มการเจรจา

FTA ไทย-บังกลาเทศ (เม.ย.2567) บันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือด้านพลังงาน (เม.ย.2567) บันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือและความช่วยเหลือซึ่งกันและกันด้านศุลกากร (เม.ย.2567) และบันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือด้านการท่องเที่ยว (เม.ย.2567)

ปัจจุบัน (ปี 2568) มีคนไทยอาศัยอยู่ในบังกลาเทศประมาณ 178 คน

Muhammad Yunus

ตำแหน่ง	หัวหน้าทีปรีการัฐบาลรักษการ (เทียบเท่าตำแหน่ง นรม.บังกลาเทศ)
เกิด	28 มิ.ย.2483 (อายุ 86 ปี/ปี 2569) ที่หมู่บ้านบาธัว เมืองจิตตะกอง เป็นบุตรคนที่ 3 ในจำนวนพี่น้องทั้งหมด 9 คน ของฮัจญี มุฮัมมัด ตูลา มิดา ซอว์ดาการ์ ซึ่งประกอบอาชีพช่างอัญมณี และนางโซเฟีย คาคุน
สถานภาพ	
ปี 2513	- สมรสกับ น.ส. Vera Forostenko ที่สหรัฐฯ โดยมีบุตรสาว 1 คน ชื่อ Monica Yunus (เกิดเมื่อปี 2522)
ไม่ระบุปี	- สมรสกับ น.ส. Afrozi Yunus นักวิจัยด้านฟิสิกส์ ที่มหาวิทยาลัยแมนเชสเตอร์ โดยมีบุตรสาว 1 คน ชื่อ Deena Afroz Yunus (เกิดเมื่อปี 2529)
การศึกษา	
ปี 2503	- สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาเศรษฐศาสตร์ ที่มหาวิทยาลัยธากา
ปี 2504	- สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาเศรษฐศาสตร์ ที่มหาวิทยาลัยธากา
ปี 2512	- สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแวนเดอร์บิลต์ ที่สหรัฐฯ (ทุนฟูลไบรท์)
ประวัติการทำงานและการเมือง	
ปี 2504	- ทำงานที่สำนักเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธากา ก่อนได้รับแต่งตั้งเป็นอาจารย์ด้านเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยจิตตะกอง
ปี 2512	- เป็นผู้ช่วยศาสตราจารย์ด้านเศรษฐศาสตร์ ที่มหาวิทยาลัย Middle Tennessee State ในเมือง Murfreesboro รัฐเทนเนสซี
ปี 2514	- ในช่วงสงครามปลดปล่อยบังกลาเทศ นาย Muhammad Yunus ได้ก่อตั้งคณะกรรมการพลเมืองในเมือง Nashville รัฐเทนเนสซี จัดพิมพ์จดหมายข่าวชื่อ Bangladesh Newsletter และบริหารศูนย์ข้อมูลบังกลาเทศในกรุงวอชิงตัน ดี.ซี. ร่วมกับชาวบังกลาเทศที่อาศัยอยู่ในสหรัฐฯ เพื่อระดมการสนับสนุนการปลดปล่อยปากีสถานตะวันออก และลือบบัรัฐสภาสหรัฐฯ ให้ยุติความช่วยเหลือทางทหารแก่ปากีสถาน

ปี 2526

6 ส.ค.2567

- เดินทางกลับบังกลาเทศและทำงานที่แผนกเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัย จิตตะกอง โดยมีส่วนร่วมก่อตั้งโครงการเศรษฐศาสตร์ชนบท ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิชาการของแผนก
- ก่อตั้งธนาคารกรามีน (ธนาคารหมู่บ้าน) เพื่อให้สินเชื่อรายย่อยแก่ผู้ยากไร้
- ได้รับการเสนอชื่อจากประธานาธิบดี Mohammed Shahabuddin ให้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าที่ปรึกษารัฐบาลรักษาการของบังกลาเทศ โดยยอมตามข้อเรียกร้องของนักศึกษา หลังการลาออกของเชค ฮาซีนา อดีตนรม.

ข้อมูลที่น่าสนใจ

- ธนาคารกรามีนมีโครงการสินเชื่อรายย่อยสำหรับผู้ยากไร้ โดยผู้ได้รับความช่วยเหลือส่วนใหญ่เป็นสตรีที่ไม่มีหลักประกัน เพื่อนำเงินไปลงทุนประกอบอาชีพและสร้างรายได้
- ก่อตั้งบริษัทหลายแห่งในบังกลาเทศ เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนและการพัฒนาต่าง ๆ ได้แก่ Grameen Phone (บริษัทโทรศัพท์เคลื่อนที่), Grameen Shakti (บริษัทพลังงาน), Grameen Fund (บริษัทร่วมทุนเพื่อสังคม), Grameen Textile (สิ่งทอ), Grameen Knitwear (เสื้อถัก), Grameen Education, Grameen Agriculture, Grameen Fisheries and Livestock, Grameen Business Promotion, Grameen Danone Foods Ltd และ Grameen Healthcare Services
- ได้รับรางวัลโนเบลเมื่อปี 2549 รางวัล Ramon Magsaysay รางวัล World Food Prize รางวัล Sydney Peace Prize และรางวัล Independence Day Award (2530) ซึ่งเป็นรางวัลระดับชาติสูงสุด นอกจากนี้ รัฐบาลบังกลาเทศยังได้ออกแสตมป์ที่ระลึก เพื่อเป็นเกียรติแก่นาย Muhammad Yunus ที่ได้รับรางวัลโนเบล

คณะรัฐมนตรีรักษาการบังกลาเทศ

ประธานาธิบดี	Mohammed Shahabuddin
หัวหน้าทีปรีการัฐบาลรักษาการ (เทียบเท่า นรม.)	Muhammad Yunus
สำนักงานกำลังพล	Muhammad Yunus
สำนักงานคณะรัฐมนตรี	Muhammad Yunus
รมว.กระทรวงกลาโหม	Muhammad Yunus
รมว.กระทรวงไปรษณีย์ โทรคมนาคม และเทคโนโลยีสารสนเทศ	Muhammad Yunus
รมว.กระทรวงรัฐประศาสนศาสตร์	Muhammad Yunus
รมว.กระทรวงการบินพลเรือนและการท่องเที่ยว	Sheikh Bashir Uddin
รมว.กระทรวงการต่างประเทศ	Md. Touhid Hossain
รมว.กระทรวงมหาดไทย	Jahangir Alam Chowdhury
รมว.กระทรวงเกษตร	Jahangir Alam Chowdhury
รมว.กระทรวงการคลัง	Salehuddin Ahmed
รมว.กระทรวงพาณิชย์	Sheikh Bashir Uddin
รมว.กระทรวงกิจการจิตตะกอง	Supradip Chakma
รมว.กระทรวงกิจการวัฒนธรรม	Mostofa Sarwar Farooki
รมว.กระทรวงการจัดการและบรรเทาสาธารณภัย	Faruk-e-Azam
รมว.กระทรวงศึกษาธิการ	Chowdhury Rafiqul Abrar
รมว.กระทรวงสิ่งแวดล้อม ป่าไม้ และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ	Rizwana Hasan
รมว.กระทรวงการประมงและปศุสัตว์	Farida Akhter
รมว.กระทรวงอาหาร	Ali Imam Majumder
รมว.กระทรวงสาธารณสุขและครอบครัว	Nurjahan Begum
รมว.กระทรวงข่าวสารและการแพร่ภาพกระจายเสียง	Mahfuj Alam
รมว.กระทรวงอุตสาหกรรม	Adilur Rahman Khan
รมว.กระทรวงการเคหะและโยธาธิการ	Adilur Rahman Khan
รมว.กระทรวงแรงงานและการจ้างงาน	M Sakhawat Hussain
รมว.กระทรวงที่ดิน	Ali Imam Majumder
รมว.กระทรวงกฎหมาย ยุติธรรม และกิจการรัฐสภา	Asif Nazrul
รมว.กระทรวงสวัสดิการและการจ้างงานในต่างประเทศ	Asif Nazrul
รมว.กระทรวงกิจการสงครามปลดปล่อย	Faruk-e-Azam
รมว.กระทรวงการปกครองส่วนท้องถิ่น	Asif Mahmud
การพัฒนาชนบท และสหกรณ์	
รมว.กระทรวงเยาวชนและกีฬา	Asif Mahmud
รมว.กระทรวงการวางแผน	Wahiduddin Mahmud
รมว.กระทรวงประถมศึกษาและศึกษามวลชน	Bidhan Ranjan Roy
รมว.กระทรวงพลังงานและทรัพยากร	Muhammad Fouzul Kabir Khan

รณว.กระทรวงกิจการรถไฟ
รณว.กระทรวงกิจการศาสนา
รณว.กระทรวงการขนส่งทางบกและสะพาน
รณว.กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
รณว.กระทรวงการขนส่งสินค้า
รณว.กระทรวงสวัสดิการสังคม
รณว.กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
รณว.กระทรวงทรัพยากรน้ำ
รณว.กระทรวงกิจการสตรีและเด็ก

Muhammad Fouzul Kabir Khan
A F M Khalid Hossain
Muhammad Fouzul Kabir Khan
Salehuddin Ahmed
M Sakhawat Hossain
Sharmeen Murshid
Sheikh Bashir Uddin
Rizwana Hasan
Sharmeen Murshid

(ต.ค.2568)